

GROEP 5/6 – Hoe kun je lucht bezitten?

Lesdoel

De leerlingen voeren een kringgesprek over 'waarden' en over wat echt belangrijk is aan de hand van uitspraken van de Indiaan Seattle, die leefde in 1855.

Inleiding

De aarde geeft ons belangrijke dingen zoals lucht om te ademen, gewassen om ons te voeden en water om te drinken. En in de kern gaat het bij 'duurzaamheid' om hoe mensen omgaan met wat de aarde ons geeft en of we daarbij rekening houden met mensen uit andere werelddelen en toekomstige generaties.

Aan de slag

Lees ter introductie de voorleestekst voor over de indiaan Seattle (zie werkblad) en vertel de leerlingen dat er nog steeds indianenstammen zijn in Amerika. Laat eventueel het filmpje over de eerste inwoners van Amerika zien (Schooltv- Indianen). Praat in de kring met de kinderen door, over het belang van de natuur voor ons leven nu en in de toekomst. Zet de meningen tegenover elkaar zonder daar goed/ fout aan te hechten. Vragen die je kunt stellen zijn:

- Waarom vonden indianen de natuur zo belangrijk? Is de natuur voor ons net zo belangrijk?
- Wat is het allerbelangrijkste in jouw leven? Wat maakt dat dit zo belangrijk voor jou is? Denk je dat dit ook het allerbelangrijkste zal zijn voor de kinderen over 20 jaar?
- Hoe zorg je er voor dat wat jij het allerbelangrijkste in je leven vindt, beschermd blijft? Kun je dat zelf of heb je daar anderen voor nodig? Wie dan allemaal?
- Hoe belangrijk is lucht voor ons? Kun je de lucht verkopen? Van wie is de lucht eigenlijk? En wie moet er voor zorgen dat de lucht schoon blijft?

Reflectie

Bespreek wat de leerlingen van het kringgesprek vonden. Kijken zij nu met andere ogen naar de natuur, lucht of wat zij of anderen het allerbelangrijkste vinden?

Benodigheden:
- Werkblad uitgeprint
- Digibord voor filmpje (optioneel)

WERKBLAD – Hoe kun je lucht bezitten?

De voorleestekst (deel 1):

De eerste bewoners van Amerika waren de Indianen. Zij leefden in stammen verspreid over het land. Dit verhaal gaat over zo'n Indianen-stam, de Dwamish. Zij leefden in het Noordwesten van Amerika, in de staat die nu Washington heet. In 1855 wilde Isaac Stevens, een Amerikaanse regeringsleider, het land van de Indianen kopen. Er kwam een gesprek tussen deze regeringsleider en opperhoofd Seattle, de leider van de Dwamish. Maar dat gesprek verliep moeizaam. De twee mannen begrepen elkaar helemaal niet. Stevens had het steeds over geld, over mooie grote huizen, over machines en over de vooruitgang. Maar voor Seattle en zijn volk waren die dingen helemaal niet belangrijk. Voor de Indianen waren hun land, de natuur, de bossen en de rivier het allerbelangrijkste. De natuur gaf hun al eeuwen lang alles wat zij nodig hadden om prettig te leven. Zij noemden de natuur zelfs 'heilig'.

Seattle zegt dingen tegen Stevens waar wij nu nog steeds erg over moeten nadenken:

-“Hoe kun je de lucht, de warmte van het land kopen of verkopen? Dat is voor ons moeilijk te bedenken. Als wij de prikkeling van de lucht en het kabbelen van het water niet kunnen bezitten, hoe kunt u het van ons kopen?”

-“De lucht is kostbaar voor de indiaan, want alles deelt dezelfde lucht. De dieren, de bomen, de mensen, alles heeft deel aan dezelfde lucht. Bedenk dat wanneer u ons land koopt.”

-“Als wij besluiten om ons land aan u te verkopen, dan geldt daarbij één voorwaarde. Namelijk dat u de dieren van dit land beschouwt als uw broeders. Want wat als alle dieren weg zijn? Wat is de mens zonder de dieren?”

- “Leer uw kinderen eerbied voor de aarde. Vertel uw kinderen dat de aarde vervuld is van de levens van onze voorouders. Zij ademden deze lucht in, zij aten van de gewassen van dit land; zij bouwden wigwams van de takken van deze bomen. De aarde is onze moeder”.

-“Dit glinsterend water dat stroomt in beken en rivieren, is niet zomaar water. Het is het bloed van onze voorouders. Als wij het land verkopen moet u bedenken dat het gewijde grond is en u moet uw kinderen leren dat het heilig is. En dat elke vage weerspiegeling in het heldere water van het meer spreekt van gebeurtenissen uit het verleden van mijn volk. Het murmelend water is de stem van mijn vaders vader.”

WERKBLAD – Hoe kun je lucht bezitten?

De voorleestekst (deel 2):

- “De rivieren zijn onze broeders, zij lessen onze dorst. De rivieren dragen onze kano’s en voeden onze kinderen. Als wij u ons land verkopen, moet u bedenken en aan uw kinderen leren dat de rivieren onze broeders zijn. En ook úw broeders. En dat u voortaan net zo vriendelijke moet zijn voor de rivieren als u voor uw broeders zou zijn.”

-“Alles hangt samen met alles. Wat er gebeurt met de aarde, gebeurt met de kinderen van de aarde”